

Lo Somatic

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV

Reus Dijous 30 de Mars de 1899.

Núm. 3.857

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, up. més, Ptas. 1
a províncies i trimestre. Ptas. 3⁵⁰
Extranger y Ultramar. Ptas. 5
Anuells, & prens convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals
librerías d'aquesta ciutat y de fora.
en Barcelona, litografia Mallorquí, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publicquin.

Farmàcia Serra

12 ANYS

XAROP SERRA

Oberta tota la nit

Secció doctrinal

Isotto ópere
¡Abaix le caciquisme!

S'ha pogut reunir en un moment y presentar en un munt tots los mal que ha ocasionat, totes las depredacions que ha cometé, las iniquitats de que ha sigut causa, lo-diner píblich que ha derrocat, los verdaders delictes que ha amparat, las nultades que ha convertit en homes d'Estat, las iniciativas que ha suprimit, les brutalitats y actes de força illegals que consentí, no hi hauria qui a sa vista permaneixés impossible. Durant anys y anys ha complert-sa obra nefasta. Un per un ha romput tots los rells de la activitat nacional. Una à una ha suprimit de tal manera totes las nocions d'honoradés, equidat y justicia, que molts són los que ab veradura angustia se pregunten si serà ja possible tornar al bon camí, rendir de nou cult a les tradicions d'honor que no degueren mai olvidarse y que avuy, desgraciadament sols se recordan como se recorda que 'l sol no's ponja mai en los dominis espanyols, que l'exèrcit espanyol havia tingut grans capitans, la marina almiralls glòriosos.

Lo caciquisme ha establert lo regnat d'un home sobre cada comarca, sobre cada província. Aquest home tenia família y aquesta família ha sigut omnipotent. Sos individuos han acaparat los millors destins de l'administració pública, la representació parlamentaria, los als puestos de la milícia, las embajadas y legacions, las prebendas de l'iglesia, los estrats de la magistratura. Lo mérit pacient, l'intel·ligència modesta, la forsa abrumadora que, per serho no vol doblegarse devant aqueixa forsa fictícia que 'l poder central otorgava a homens ineptes, no han trobat siti ni misericòrdia; no han pogut emplearse en res útil, en res bo. Los amichs, los cortesans d'aquestes famílies han ocupat los puestos secundaris. Y convensuts uns y altres de que en aquest sigle únicament lo diner es lo que otorga la suprema forsa, pera adquirirlo no han parat atenció en los medis. Tots han sigut bons pera ells.

Lo cacich per sa sola y omnímoda voluntat ha format municipis, ha elegit diputacions provincials, ha constituit Tribunals de justicia, ha trasladat jutges, organismes tots que han degut exercitar sa missió a la ven de mando del atrevit que ha exercit per compte propi o per delegació la infamant dictadura provincial. Y no ha sigut això sol; no ha extès lo cacich le fur d'accio a sa familia y a sos deixebles. La influència, lo monopoli de destins han arribat fins la més extrema rama de la relació social del actor caciquil. Se diu d'una patienadora de certa «senyora», mulier d'un inepte y atrevit escandalós, polítich, mentor del cacich, que allá en certa província deixà olvidat a casa d'una altre parroquiana un rotllo de papers format per bon número de credencials de infima categoria.

En altres ocasions Celestinas regonegudes han freqüentat oficines públics recomenant personalment tal o qual assumpte, sens necessitat de mentir la delegació verbal o escrita de son protector. Tots los empleats las coneixian y sabian l'influència de que posaban, y que las abrigaba ab son asquerós manto y per ell las consentian sas audacias y las contentaban ab sus complacencies.

Y durant anys y anys l'expoliació dels ciutadans

de continuades curacions y d'una acceptació general, son les millors probas pera demestrar que 'l

MOS

La que paga més contribució de la província.

que treballan y produheixen y pagan s'ha cumplert com se compleix una labor consentida y fomentada per las lleys. Totas se conculcaren; no's respectà cap ni per justa ni per sabia. Era precis fer diners y fer los depressos. Se vengué honra, se vengué influència, se vengué conciencial. ¡Qué importaba que creixessin las cargas del pressupost, que mimbessin los ingresos que anaven a parar a mans d'aques'tos soldats de las grans companyias franchs de què eran quefes los cacichs? Lo robo, l'espoli estavan perfectament organitzats, no havia manera de sustreure a ells. ¡Ay del que s'queixava! Si un individuo d'aquestas famílias delinquia d'un modo massa evident pera que pogués son delicte passar inadvertit, sos parents lo lluraban de la vergonya d'un judici, de la pressó, del grillet. Així ha fet lo caciquisme. Obra seva es la derrota d'Espanya y sa desmembració. La centralització l'ampara.

Busquem ab ànimosa desaparició en una amplia autonomia administrativa, y si resisteix als simples y a las tisanas, apliquis lo ferro y 'l foç al mal, que la carb gangrenada pot engendrar una enfermetat de mort sino s'extirpa. Acabém ab lo caciquisme y acabaré amb l'entermetat. Prestin son concurs pera obra tan meritoria tots los ciutadans, que la forsa, d'uns pochs no resistirà l'espinta de tots.

Galgos o Podencos

Los liberals dubnen que 'l Gobern del Sr. Silvela es reaccionari; los tradicionalistas lo tildan de liberal y de demòcrati; jo Sr. Silvela protesta de quant diuen los liberals; y 'l país, ¿qué? Lo país no diu res. ¿Per qué? Perque el país no li importa un calificatió d'altre, perque 'l país no vol política liberal ni reaccionaria; perque 'l país no vol política de cap de cap gènero. Lo país no vol més que pau y tranquilitat, y homes que corresponguin a sus necessitats, apelant a un sistema de bon govern, quin programa li dongui lo que té dret a esperar.

Si per un costat nos distreu lo pugilat de liberals y reaccionaris, nos dol per altre que 'ls periódics perdin miserabilment lo temps, discutint «a priori» las consecuencias del sistema. ¿Per qué no's preocupan buscant solucions pràctiques?

No cal dirli a la familia del malalt que la pulmonia que aquest pateix lo condueixrà a una mort segura; pron ha sab la familia. Lo que interessa, sí, es indicar lo remey pera treure 'l mal, y, ja sia valentse dels últims avensos de la ciència, ja aplicant los socorreguts sistemes de la cirurgia, ó a la sangria de la sanguona, lo que interessa es retornar la salut al malalt.

Y això es lo que importa a la Nació. No trobem procedent lo pronòstich de la maleïtia que sufreix la mateixa, si no s'fa lo diagnòstich y no s'indican los medis pera curar lo mal. Mentre ens entretinguem en aquelles disquisicions, recordarem la faula de «Los dos conejos», y per si son galgos ó si son podencos, van a venir los gossos y acabaran ab lo País.

Urgeix, donchs, que scabi la discussió respecte de la naturalesa del Gobern. Nosaltres creyem que nostra missió en be dels interessos generals, consisteix en seguir lo curs de las gestions del Gobern, pera corregir son pas, si 's desvian, ó deixarli la via lliure, si 's noblesa y per medi de procediments justos, portan a la Patria vers la ansiada regeneració.

RETALL

Burlantse del cos electoral, que aquesta vegada, com sempre, donarà la rabi al Gobern, lo ministre de la Gobernació ja 'ns ha fet la plantilla de las tasces pera las Corts que are está covant, en sa primera etapa o caminada.

Se aprobarán los planes econòmicos del señor Villaverde y los presupuestos. Així ras y en el mateixa franquessa dels gitans. Se aprobarán, lo que vol dir que per no aprobarlos no cal que 'ls censin los diputats de la oposició y 'ls que sense esser de la oposició trobin que 'l senyor Villaverde no sab gaire de contes.

Ho te ben plomejat lo que succeixrà lo dia de las eleccions, y, per si s'erre, te encare mes ben plomejat lo que succeixrà l'dia del escrutini en que tants morts ressucitan. Tants pel Gobern, lo 73 per 100; tants per en Segasta, lo 17 per 100; tants per los gamacistes, lo 5 per 100; tants pels republicans y carlins (tots en un lot), lo 2 per 100, y en 3 per cent per los romeristas, weylerins, autonomistas de debò, no dels d'encrech, federals de debò, no dels que s'ho diulen, y cambriots de comers y cambriots agrícols. Total 100 per 100. Si sabem tant de sumer com en Villaverde.

La circular d'en Durán y Bas, la moralitat que vol sembrar l'alcalde de Barcelona, los esforços desesperats dels candidats richs no poden lograr per tots los diputats independents y d'oposició més que 'l 27 per 100 que assignan lo govern y 'ls diaris oficials al cos electoral. Prou que s'hi està ensajant lo ministre de la Gobernació aquells dies: se fica 'l puny d'es mitja endins; s'agafa per la punta, s'estira y ja està gireta. No ho he vist fer pocas vegades devant del paner de la roba blanca!

Donchs això succeixrà ab le cos electoral. Ben ensajadet com ho te 'l senyor Dato, d' aquells pochs dies los 300 diputats liberals se tornaran 300 diputats silvelo-polaviejistas més o menys neutres, més o menys regeneradors, més o menys lo que mani 'l ame, y 'ls cent que feyan la oposició a 'n en Sagasta se tornaran cent diputats que 'l ajudaran a plorar les seves desventures, qui dihentli entre plor y plor que no's desconsili, qui aconsellantli que ho tiri tot a rodar, qui predicantli la pau ab lo Gobern per lo que pogués succeixir de que 'ls amichs d'en Polavieja tessen una dissidència al crit de *Moralidad*, aquesta bona senyora que en Silvela ha tingut segrestada tres anys de carreira y que are no's deixa veure ni en forat ni en fineira, perque no es just que ab tanta *moralidad* hi hagués algun polavieji y algun silvelí que se 'n haguess d'anar al llit sense sopar o no's pogués fer rabi d'entretemps are que l'hivern fa 'ls derrers badalls.

Quedém, donchs, en això: que 'ls diputats, es a dir, que 'l 73 per 100 dels diputats aprovaràn los planes econòmicos del señor Villaverde. Ab això començarà a ficar-se més a la butxaca, que 'ls diners a las butxaca sempre son una temptació per los lladregols.

Lo govern, y en Polavieja sobre tot, ne necessitan molta de moneda, que fa una pila d'anys que entre Sagasta y en Cánoves s'ho quedaven tot. La ventaja que are tindrém es que 'ls caixers son de més confiança, que pèrden al front la placa de llantó que 'ls garanteix de que a cada cabàs de carbó n'hi ha una arroba justa. Una arroba métrica, no de las catalanes que feyan 28 lliures. Los contribuents pagaran lo cuançia per cent de recàrrec, que es una friolera, y 'ls polaviejo-silvelins tindràn assegurat de dinar y 'l sopar per una llarga tempresa. A més compraran o enemics si ob s'abre eleb associació y enjuicen

barcos nous forrats de vell y cañones de tiro rápido per si algun dia convé escombrar la Rambla ó las Guillerias.

Perque, es clar que les Corts aprobarán los planes económicos del señor Villaverde! No son pas tan ximples per no ferho. Están molt escamats los diputat per fer rebequerías, porque les Corts avuy venen á ser com les joguinas de criatura, que l' endemá dels reys ja son totas á trossos. O ls diputats fan bondat, ó ls envían á casa á explicar á la dona 'ls discursos que volian fer per cambiar Montjuich de puesto.

No sé, potser diré un disbarat, pero del Congrés, are que necessitén tant de diner, se'n podría fer un teatro com lo Tívoli. Pels quinze dias que s' hi han de reunir las senyories podría ferse una salvetat á la contraria. Pero pels altres onze mesos y mitj, posat com es en bon lloch de Madrid no 'ls faltaría may empressari. Si no fos l' Alegria ab los seus clowns y cavalls ensenyats, fora en Bosch ab la seva companyia infantil. Ab lo preu del arrendament podria en Silvela rebaixar d' un céntim per la contribució que 'ns farà pagar pera que en Rodschild no perdi un xavo d' interès del Exterior que agavellá temps endarrera.

(De La Benaixensa.)

CRÓNICA

Observacions Meteorològicas

del dia 29 de Mars de 1899.

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

Horas d'obser	Baròmetre aneròide	Grau d'humitat	Pluja en 24 hores	Aigua evap. en 24 h.	Estat del cel	Observació particular
9 m.	762	74		5.5	Ras	
3 t.	762	70				

Horas d'obser	TEMPERATURAS			VENTS	NUVOLS
vació	Màxima	Minim.	Ter. tip. direcci.	classe	can.
9 m.	Sol. . 33	7	12	S.	Cumul 0.3
3 t.	Sombra 22		15	8.	0.3

Per no haverse reunit suficient número de senyors regidors nostre Excm. Ajuntament no pogué celebrar sessió de primera convocatoria.

Per las notícies que tenim de nostres amichs de S. Feliu de Codinas, l' acte inaugural de la Agrupació catalanista, que, com diguerem, tindrà lloc en dita població l' dilluns de Pascua, s' veurà concurridíssim, assistinthi representacions de totes les comarcas de Catalunya y prenenthi part com oradors personalistes molt significadas dintre 'ls partidaris de nostres idees. Lo «meeting», que serà públich, se celebrará en lo local de més cabuda de la població, que ab tot y ser grandissim, no estranyeríam que fos insuficient per contenir á la gentada que hi assistirà de tot arreu y majorment de las poblacions del Vallés.

En la Capitanía general de Barcelona s' han rebut los següents telegramas del ministre de la Guerra:

«Los individuos ab llicencia com repatriats no deuen ser cridats á las filas interí ne s' ordeni expresament, cridan pera la proxima revista als del cupo de la Península y als regressats á continuar que hagin cumpliert sus llicencias».

«Lo plazo de cinch mesos senyalat en lo telegrafo de 7 de Febrer últim pera regressar de Cuba per compte del Estat los voluntaris y forsas irregulars, queda ampliat en dos mesos més, fent extensiva aquesta mida als individuos de la recluta voluntaria procedents de Buenos Aires y l' Brasil.»

Lo recaudat ahir en la Administració de Consums d' aquesta ciutat per diferentas especies, puja á pesetas 886'66.

Lo dia primer del pròxim mes d' Abril, de nou á dotze de son matí, s' obrirà en la Delegació d' Hisenda d' aquesta província lo pago de la mensualitat corrent als individuos de classes passivas que tener sos habers en l' expressada dependència, qual pago s' efectuarà en la forma següent:

Dia 1.—Individuos que cobran per sí de las nòminas de jubilats, cessants, Montepio militar, Montepio civil, remuneratoris, exclaustrats y crusats.

Dia 3.—Individuos que cobran per sí de las nòminas de retirats de Guerra y Marina.

Dias 4 y 5.—Habilitats y apoderats.

Dia 6. | Tetas las nòminas (lo resto).

Nostre corresponsal à Benisanet nos comunica le

següent: Las plujas y borrasques dels dies de la setmana úl-

time, han causat fortes gelades, especialment en los días 25 y 26, perjudicant considerablement los cultivos d' atmetllas y vi en los pobles de Gandesa, Corbera y demés immediats.

No s' pot dir menos dels pobles de la ribera del Ebro, Benisanet, Ginestar y alguns altres, donchs lo 26, fou tant forta la gelada, que cremá casi totes las hortalisses y plantas de primavera y fruytas de las hortas, deixant á salvo poquissimas atmetllas y vinyas brotadas.

Com lo temps segueix encara aixís, no hi ha esperança de que 's salvi res, quedant molt trista la situació dels pagesos y pagesas d' aquesta comarca.

Durant los primers dias d' Abril próxim, tots los Alcaldes deuen donar compte al governador de la província de las funcions efectuadas durant l' últim trimestre en los testos de la localitat, ja sien aquests publichs, ja perteneixin á societats.

Segons diuhen de Tánger, ha fondejat en aquell port lo creuerer rús «Grociastchi», que conduceix á Mezegán una embaxada russa, la qual va á saludar el Sultán de Marruecos en nom del emperador de Russia.

Degut á la iniciativa y direcció del senyor Jutje de Vendrell, D. Joan Amat, s' ha portat á cap una gran millora en l' edifici que ocupa aquell jutjat, consistent en una benica y espayosa sala-audiencia pera la celebració de vistas y altres actes judiciais. Lo decorat, al ensembs que senzill, es serio y luxós, fent joch ab lo poch mobiliari que existeix á la sala propi pera tales actes.

En la sessió que avans d' ahir celebrà la Comissió mixta de Reclutament, quedà nombrat metge civil de la mateixa lo facultatiu D. Joseph Porta.

La patriótica «Agrupació protectora de la enseñanza catalana», desitjant saprofitar tot lo temps posible avans d' entrar en la època de vacacions, ha acordat obrir un petit curs de «Gramática Catalana» que començarà l' dia 16 d' Abril y acabarà el 22 de Juny prop-vinent. Las classes serán donades en lo Colegi de Sant Jordi, de Barcelona, per son director En Francisco Flos y Galcat, tots los dijous y dissabtes de 9 a 10 de la nit.

Los que desitjin matricularse pagaran solzament la cuota de tres pessetas, per tot lo eurs,

Dita Agrupació per mediació de son Consell Directiu te en projecte ademés de la publicació de varis llibres didáctics la celebració d' un Concurs infantil que no duptém ordinarà la atenció dintre del moviment cada dia més exhuberant de la nostra Renaixença Patria.

En la Delegació d' Hisenda d' aquesta província s' ha rebut una circular de la Direcció general d' Aduanas; pera que d' acort ab la Comandancia de Carrabiners, s' extremi la vigilancia en la circulació de suces de producció nacional, detenint las expedicions que vagin sens la correspondent guia.

Per real ordre del Ministeri de la Guerra se ha concedit á doña Teresa Solonella Monné, viuda, mare de Francisco Torrens, soldat que fou del exèrcit de Ultramar, la pensió de 182'50 pessetas, que podrá percibir per conducte de la Tresoreria d' Hisenda d' aquesta província.

Douya Teresa Mestre, nambrada mestra interina d' Ulldecona, ha pres possessió de son destí.

Segons noticia rebuda de Pontevedra, s' han descubert en aquella província molts abusos escandalosos en la cuestió de las quintas, donchs hi ha pobles en los que s' han expedit cent cinquanta certificacions falsas que han llurat d' anar al servei de las armes á altres tants individuos que deurán haver anat.

Ana d' ahir arribé á Valencia lo vapor «Río Negro», procedent de Filipines.

Conduheix 1.200 repatriats.

Durant la travessia moriren un cabó y un capitán. Dit barco porta vuit malalts.

De Real ordre s' ha disposat que s' donguin les gracies al Sr. Acha y Cerrajeria, testamentari del señor Herrero, per la donació al Estat d' un edifici valuado en 930.009 pessetas pera que s' hi instal·li l' Institut Oftalmich que fins are careixia de local propi.

Varietats

¡Enveja!

Al cel miran sos ulls mitj llagrimosos, coberta de dalt baix pel manto negre, sos llavis entre-oberts com si resesti... està tan hermosa com la Vérge!

Escoltem un instant—ple de follia vaig dirli á cau d' orella, silenciós:

—Si jo 't dongués mon cor tot plè de ditxa, y fóssin mas caricias, mos petons, ma vida... sols per tú, t'endre viudeta, s'podrà lo meu cor tenir esperança de sé per tú estimat, com jo voldria?

—Oh, ja 't prents massa temps per contestarme! Baixá la vista, y, com perduda d' esma caiguè una perla al punt, de sa parpella.

Si fent dos anys—vaig dirme encare i plora... voldria jo se 'l mort; j' hi tinc enveja!

LLUÍS MATAS Y CARRÉ.

Secció oficial

Alcaldia Constitucional de la ciutat de Reus

Lo respecte que mereixen las devocions á que s' entrega lo vehinat en Setmana Santa, exigeix de las autoritats lo major zel, á fi de que no s' turbi l' ordre degut. A aquest fi, aquesta Alcaldia ha result recordar las disposicions següents:

Primer. Ningú podrà permaneixer en los temples sense guardar lo respecte degut á la casa del Señor, no sent permés permaneixer parat en las portes dels mateixos que deurán estar desembrassadas pera poder entrar y sortir lliurement quedant prohibit sisí mateix formar grupets devant d' elles, y situar en ses voltants puestos de venta, ab reclame de soredi.

Segon. Tampoc será permés donar empentes y crits dintre d' ellis, devant guardar lo degut silenci y compostura.

Tercer. Desde l' Dijous Sant després dels divins oficis fins lo Divendres al mitj dia, no podrá transitar per los carrers cap classe de carruatges, exceptuant los de carrera que vegin de pás y entrin ó surtin de la població, y aquells altres, que per una necessitat reconeguda tingan que efectuarlo, previ permis de la autoritat.

Quart. Queda prohibit disparar armas de foc, cohetes y petardos lo Dissapte Sant al toc de Gloria.

Quint. Los carrers y plazas per ahont deuen passar las professors, deurán estar escombradas y regades una hora avans, baix la responsabilitat dels jefes de familia de las botigas, y en son cas dels pisos principals, en tot lo frente de sos respectius edificis.

Sisé. Se prohibeix la venta de generes en las botigas, carrers y plazas del tránsit de las professors.

Sétè. Ningú podrà permaneixer cubert durant le pás de las professors per devant del lloc que s' trobi.

Vuité. En la carrera que segueixen las professors, se guardará per los que las presencien lo degut ordre, respecte y compostura.

Nové. Queda prohibit lo tránsit de carrotones y cavallerías així com de tota persona carregada ab bulots, cistells ó qualsevol altra cosa que pugui incomodar als tranzeunts en tota la carrera de la professió, desde una hora avans fins després d' haver passat.

Los contraventors serán castigats ab la multa de cinch pessetas.

Lo que s' anuncia pera coneixement general d' aquest vehinat á qual efecte se publicará y fixerà segons costum.

Reus 29 de Mars de 1899.—L' Alcalde, Joseph Ms. ria Borrás.

Registre civil

del dia 28 de Mars de 1899

Naixements

Francisca Cort Vallés, de Francisco y Carme.—Joseph Sardá Penas, de Pere y Raymunda.—Francisco Vidal Vilaplana, natural de Policarpia.

Matrimonis

Cap.

Defuncions

Joan Anguera Bigorra, 24 anys, primer del Ro- ser, 29.—Jaume Ciuró Vila, 15 mesos. Sant Celestí, 34.—Ricard Sablé Martí, 51 anys, Martí Napolità, 7.

